

**TAIDE-  
YLIOPISTO**

**✕ KUVATAIDEAKATEMIA**

## **ALKU**

**Mikko Paakkonen**

**Kuvataiteen Maisterin Opinnäytetyö**

**Kuvataideakatemia**

**Helsinki**

**14.2.2022**

## SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ	3
ALKU SANAT	4
ALKU	5
MIKÄ ON MINUN	10
HENGÄHDYS	12
TARVE JA TYÖ	13
SIINÄ MISSÄ MUUKIN	19
PERFORMANSSI	23
KESKUSTELUJA ANNAN KANSSA	27
LÄHTEET JA TAUSTAKIRJALLISUUS	30

# TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyöni koostuu kahdesta näyttelystä ja kirjallisesta osuudesta. Ensimmäinen näyttely kantoi nimeä *Self Portrait as a Painter*, ja se oli esillä Exhibition Laboratoryssa Helsingissä, 19.2–7.3.2021. Toinen näyttely oli Kuvataideakatemia maisterinäyttely Kuvan Kevät 12.5–6.6.2021. *Self Portrait as a Painter* -näyttely koostui neljästä maalauksesta ja yhdestä installaatiosta. Kuvan Keväessä esitin kaksi suurikokoista maalausta.

Pureudun kirjallisessa opinnäytetyössäni taiteeni ja opintojeni historiaan. Kerron vaiheistani taiteentekijänä ja oppijana. Kerron kriiseistä ja kokemuksista. Käyn läpi itseäni ja työtäni. Tarkastelen taiteellista uraani ensimmäisestä taidekoulustani tähän päivään saakka. Tekstissä kuljen läpi maisterityöni maalausprosessin, kohta kohdalta. Kerron prosessin aikana syntyneistä kokemuksista ja oppimisesta sekä tarkastelen näyttelyitä ripustuksen jälkeen. Kirjoitan myös taiteeni kontekstista ja pohdin suhdettani esikuvieni Hermann Nitschen ja Cy Twomblyn teoksiin. Rinnastan graffitikulttuurista kumpuavan elekielen ja abstraktin ekspressionismin perinteen. Kirjoitan oppimastani muistelmien ja päiväkirjamerkintöjen tapaisesti. Keskusteluosuudet on kirjoitettu muistini mukaan.

Kirjoitustapaan ja sen jäsentelyyn innoitti Maggie Nelsonin teos *Sinelmiä*, jossa tekstifragmentit on numeroitu.<sup>1</sup>

Opinnäytetyön ohjaajana toimi Anna Retulainen

Opinnäytteen tarkastajat ovat Thomas Nyqvist ja Juha Heikki Tihinen

---

<sup>1</sup> Nelsonin teos on julkaistu Kaijamari Sivillin suomentamana vuonna 2019 (S&S). Englanninkielinen alkuperäisteos *Bluets* ilmestyi vuonna 2009.

## ALKU SANAT

Maraton tai vaellus, en tiedä kummalla sanalla tätä kuvailisin. Pitkä ja kestävyttä vaativa matka joka tapauksessa. Perille ei pääse koskaan, se on aivan varma. Aina on keskeneräinen, tai jos kokee olevansa valmis, voi yhtä hyvin alkaa tekemään jotakin muuta.

# ALKU

Työhuoneella 20.9.2020

1. Minulla on ongelma. Olen sen itse itselleni tehnyt. Tarvitsen sitä. Ilman sitä liikkeeni ovat teennäiset, tekemällä tehdyt.
2. Olen käynyt tätä läpi yksitoista vuotta. Tai oikeastaan neljä. Ensimmäiset seitsemän vuotta olivat täynnä yritystä johonkin näkemääni. Piirsin ja maalasin naisten kasvoja ja rintoja, jonkin satunnaisen eleen, tähden, kirjaimen tai peniksen. Kaikki muualta opittua, kaikki nähtyä ja pyrkimystä johonkin, mikä oli pop tai hip-hop.
3. Hyvinkäällä ensimmäisten taideopintojeni viimeisenä syksynä sain pilkahduksen tulevasta prosessistani maalarina. Kävin läpi koulun ullakkoa. Sinne vietiin aina keväisin osa valmistuneista teoksista. Etsin vanhoja maalauksiani, jotta voisin käyttää niistä kiilapuut uudelleen. En löytänyt niitä. Menin maalauksen luokkaan, jossa oli muutama opiskelija ja opettajani Niina.

- *Hei, onks kukaan nähny sellasta maalausta mis on, on... no siin on niinku jätetty pellavakangasta näkyviin jonku verran?*
- *En mä tiiä, mitä siinä maalauksessa oli? muuta ku pellavakangasta?*
- *No siin oli jotain vihreää ja lilaa.*

Istuin alas tuolille ja kiemurtelin, koetin silmäillä luokan maalaushyllyjä.

- *Mä vaan aattelin et, jos ois näkyny niin ne puut ois voinu käyttää uusiks.*
- *Ei oo kyl näkyny, mut ai hitto ku susta näkee päälle päin et millasta paskaa oot tehny. Oikein tuntee sen sun puolesta!*

Sanoi opettajani ja nauroi lempeästi, sympaattisesti ja kuitenkin räkäisesti.

Nauroin mukana ja tunsin kasvaneeni taiteilijana, koska ymmärsin, että tekemäni ”paska” tosiaan oli naurettavaa. Tämä oli myös ensimmäinen kerta, kun ymmärsin olevani keskeneräinen maalari. Tajusin, että omassa maalausprosessissa tärkeintä on olla itselleen rehellinen. Kyseistä maalausta ei koskaan löytynyt, hyvä niin.

4. En kuitenkaan löytänyt kädenjälkeäni vielä vuosiin. Mutta pilkahduksia alkoi tulla, tai niin luulin. Vuoden päästä lopputyönäyttelystä myin molemmat isot maalaukset taidekoulun omistavan organisaation kokoelmiin. Se oli jotenkin merkittävää silloin. Kaverit olivat ihmeissään, ja äiti oli vihdoinkin sitä mieltä, että pojasta tulee jotakin. Sellaista huomiota en ollut koskaan aiemmin saanut taiteen saralla.
5. Koulun loputtua sain vuokrattua työhuoneen Vallilasta. Pieni 16 neliön koppi. Se koppi antoi mahdollisuuden. Mahdollisuuden tehdä kaikki paska mikä oli vielä tekemättä.
6. Olin päivätöissä palkkatuettuna nuoriso-ohjaajana, vaikka olin itsekin vasta vähän päälle parikymppinen. Vapaapäivät vietin työhuoneella. Keskittyminen herpaantui ja ymmärsin pian, etten pysty tekemään kahta asiaa samaan aikaan, täyspäiväisesti. Mutta maalasin kuitenkin. Maalasin elämäni sysihirveimmät teokset. Ja laitoin ne vielä esille. Lopetin päivätyön heti kun määräaikainen sopimus päättyi.
7. Työskentelin Vallilassa vielä vuoden sen jälkeen, kun olin lopettanut päivätyöni. Sen vuoden aikana opin jotain, se antoi toivoa tekemiseeni. Koko ajan yritin hakea taidekouluihin, koska ymmärsin tarvitsevani opetusta.
8. TURKU. Pääsin Kouluun TURKUUN. SUOMEN PERSREIKÄÄN! VITTU HESBURGERILLE! Olin kiitollinen koulupaikasta, mutta en olisi halunnut muuttaa pois Helsingistä. Tein sen taiteen vuoksi, uran vuoksi. Se oli ainoa mahdollisuus.
9. Neljä vuotta tasan, ajattelin. Neljä, ja sen jälkeen Turku on taas kaupunki, jossa voin käydä viikonloppulomalla. Näkemässä kavereita ja nauttia siitä. Meni neljä vuotta. Neljä helvetin tärkeää vuotta.

10. Aloitin Turun Taideakatemiassa syksyllä 2015. Luulin tietäväni, mitä teen. Olinhan jo yhden koulun käynyt. Ensimmäinen vuosi oli niin sanottu tutustumisvuosi. Kaikki opiskelijat tekivät hetken grafiikkaa, kuvanveistoa, valokuvaa, videota ja maalausta. Kaikkia vuorotellen. Olin aikaisemmassa koulussa käynyt läpi kaikki nuo tekniikat. Nyt kävin ne uudestaan. Silloin se tuntui turhauttavalta, koska luulin tietäväni, että olen ehdottomasti maalari ja vain maalari.
11. Koulussa kolmannella luokalla oli ystäväni ja kollegani Aleks. Olimme tutustuneet Hyvinkään taidekoulussa ja valmistuneet sieltä samaan aikaan. Aleks oli hakenut heti Hyvinkään jälkeen Turkuun, minä olin odotellut pari vuotta. Nyt tiemme kohtasivat jälleen.
12. Aleks oli löytänyt Turun ratapihan laitamilta vanhan juna-aikataulukaapin. Se oli noin kolme metriä leveä ja kolme metriä korkea. Siniseksi maalattua rautaa. Se painoi kuin synti. Se nojasi ylösalaisin vasten romahtanutta hiekoitusastiaa. Kaapin sisällä oli aikatauluja, jotka oli kiinnitetty paksuihin vesivanereihin. Vanerit olivat läpimärät ja turvonneet.
13. Kaappi piti saada säilöön, vaikka emme edes tieneet, mitä sillä tekisimme. Koulun pakettiautoon se ei mahtuisi, joten vuokrasimme isomman auton. Lahjoimme pari kaveria kaljatuopeilla auttamaan kantamisessa. Kun pääsimme aikataulukaapin luo, saimme vaivoin sen pystyyn neljän henkilön voimin. Tajusimme heti, että olisi aivan toivotonta yrittää saada sitä pakettiautoon sisälle. Kaappi oli aivan liian massiivinen.
14. Seuraavana päivänä kokeilimme uudestaan. Lainasimme koululta peräkärryn ja ajattelimme uhkarohkeasti laittaa kaapin sen päälle makaamaan. Tiesimme kyllä, että kärky oli liian pieni, mutta kaappi oli saatava säilöön, keinolla millä hyvänsä. Kysyimme vielä yhtä käsiparia kantoavuksi, koska painoa oli odotettua enemmän. Viiden hengen voimin saimme kaapin rysäytettyä peräkärryn päälle. Se tuli vajaan metrin yli molemmilta puolin. Liinoilla kiinni ja toivotaan että poliisi ei aja vastaan. Saimme aikataulukaapin säilöön koululle. Se oli nyt meidän ja me olimme ylpeitä siitä.

15. Installaatiotyöskentelyni alkoi tästä kaapista. Aloimme kerätä Aleksin kanssa hylättyä tavaraa. Löysimme kylttejä, putkia, kiskon pätkiä, aidan palasia ja ontot sähkökaapin kuoret. Päätimme viedä jättömaat ja radanvarret galleriatilaan.
16. Aleksin kanssa työstimme löydettyjä aarteitamme. Maalattiin, purettiin ja rakennettiin uudelleen. Haimme näyttelyaikoja eri gallerioista, hakuaikojen ulkopuolella. Totta puhuen minä en tuolloin edes tiennyt mistään näyttelyhakuajoista. Into installaation tekemiseen ja objektien löytämiseen sekä tutkimiseen oli kova. Se ei saanut jäädä jonnekin lähitulevaisuuteen, vaan se piti saattaa loppuun kerralla. Se tarkoitti esille asettamista.
17. Saimme peruutusajan Myymälä 2 -galleriaan Helsinkiin, vain parin kuukauden päähän. Teoskuljetus Turusta Helsinkiin oli haastava. Jokaisen ison objektin purku niin pieneksi kuin mahdollista oli yhtä palapeliä. Kovalla työllä saimme sen tehtyä, ja näyttely oli onnistunut. Se oli ensimmäinen tilallinen teos, jonka saatoin loppuun saakka.
18. Tämän kokemuksen ja vuoden työn jälkeen ymmärsin mitä taiteessani tapahtuu. Tajusin, että olen maalari, jota ruokkii ympäristön energia. Se ympäristö oli jättömailla ja ratapihoilla. Jälkikäteen ajateltuna jopa kaljoittelu tehdasrakennusten katoilla ja notkuminen öisten ratapihojen reunoilla olivat tärkeä osa maalausprosessiani. Tämän ymmärtäminen vei maalauksiani eteenpäin ja pystyin refleктоimaan niitä tilallisina asioina.
19. Aloin kerätä materiaaleja maalauksiini samalla tavalla ja samoista paikoista kuin installaatioihini. Tein maalaus pohjia betonista ja jäljensin pintoja paikoista, joihin olin viehtynyt. Ruostutin metallilevyjä, maalasin aaltopellille. Jos pellissä oli linnunpaskaa, jätin sen paikoilleen. Laitoin vain lakan päälle.
20. Tärkeintä oli koko prosessi, ei vain jokin osa siitä. Etsiminen, löytäminen, jonkin paikan tai materiaalin fiilistely ja lopulta itse maalaaminen työhuoneella. Prosessin kautta maalaus muuttui kokovaltaiseksi elämäksi, sitä teki kaikkialla.
21. Tätä jatkoin kolme vuotta. Jossakin vaiheessa se alkoi muuttua robottimaiseksi toistamiseksi, jossa kehitystä tapahtui vain hitaasti. Seuraavaksi eteeni nousikin kriisi, joka



liittyy tähän hetkeen. Enää en voi paeta epäonnistumisia toistaen totuttua. On mentävä epäonnistumisia kohti. Koska epäonnistumisista löytyy kehitys.

# MIKÄ ON MINUN

Merkintöjä työpäiväkirjastani

Työhuoneella 12.11.2020

Olen aloittanut maalausprosessin tulevaan maisterinäyttelyyni, joka aukeaa Exhibition Laboratoryssä kolmen kuukauden päästä.

22. Teen kaikenlaisia asioita, jotka liittyvät koulunkäyntiin, maalaamiseen, taiteeseen. Teen asioita, jotka liittyvät elämiseen. Pärjäämiseen täällä. Teen kiilapuita, käyn töissä, vedän työpajoja, vedän kännit. Pingotan kangasta, kuuntelen luentoja, kirjoitan. En maalaa. Tiistaina iltapäivällä on aikaa aloittaa uusi teos. Kaksi tuntia aikaa.
23. Kotona puhun vaimoni kanssa maalaamisesta. Olemme molemmat kuvataiteilijoita, joten puhuminen siitä on luonnollista. Eilen illalla en olisi kuitenkaan jaksanut puhua. Miksi puhuisin asiasta, jota en ole tehnyt? Puhuin kuitenkin ja huomasin, että en pystynyt lopettamaan. Puhuin niin kauan, että ei jäänyt aikaa sarjojen katseluun tai teen juontiin. Kun menin nukkumaan, olin vielä töissä.
24. Pari kuukautta sitten löysin radanvarresta aidanpätkän. Tänään sain sen haettua peräkärreillä. Olin innoissani ja inspiroitunut. Aita on palanen seuraavaan installaatiooni. Tilallisten teosten tekeminen on minulle jotenkin kevyttä. Ensin on idea, joka lähtee jostakin löydetystä objektista, ja sen jälkeen toteutan sen. Tuntuu, että siinä ei ole mitään luovaa. Se on raakaa työtä. Poraamista, hitsaamista ja kantamista. Useimmiten vielä lisää kantamista.
25. Ehkä olen vain nostanut maalaamisen jalustalle. Tehnyt siitä itselleni liian arvokasta ja liian henkilökohtaista. Arvotan aikani sen mukaan, miten olen saanut maalattua. Esimerkiksi viimeiset kaksi viikkoa ovat tuntuneet lähes turhalta häsellykseltä, vaikka olen tehnyt pelkästään asioita, jotka liittyvät työhöni, ja sillä tavalla edistänyt maalausprosessini jatkumista. Joskus vielä on aika, jolloin en tee muuta kuin maalaan. Keskityn siihen.

26. Tänään on viikon ainoa päivä, jona ehdin maalata. Hirveät paineet. Olen valmistautunut vitutukseen. Koko ajan toivon, että sitä ei tulisi. Jos saisin reviteltyä, päästettyä höyryt pihalle. Tulisin takaisin kotiin onnistujana ja jotain uutta löytäneenä.

# HENGÄHDYS

Kotona 25.1.2021

Noin kuukausi aikaa maisterinäyttelyyni Self Portrait as a Painter.

27. Olen maalannut ja ollut maalaamatta paljon sen jälkeen, kun viimeksi kirjoitin. Teki hyvää vain maalata ja toisaalta vain olla. Pelkän olemisen vaikeus on ollut suuri. Jouluna ajattelin lomilla ainakin kaksi viikkoa. Olin neljä päivää vapaalla ja sitten löysin itseni työhuoneelta. Maalasin kaksi päivää ja säälin itseäni, että en osannut olla maalaamatta vaikka se tuntuikin tahmealta. Olen aina ajatellut, että olen parhaimmillani paineen alla. Tajusin että minun täytyy löytää kyky rentoutua. Olla siis maalaamatta ja nauttia siitä. Lopettaa itseni ehdollistaminen ja piiskaaminen. Nauttia muista asioista. Kun ymmärsin tämän, olin yli viikon maalaamatta. Tajusin työhuoneelle palattuani, että se oli parasta, mitä pystyin sillä hetkellä tekemään.
28. Ajan ja päivän jakaminen on ollut minulle erityisen tärkeää. Huomaan aika ajoitin soimaavani itseäni laiskuudesta, koska en tällä hetkellä tee niin sanotusti pitkää päivää. Yritän sammuttaa soimaamisen ja katsoa realistisesti tekemisen määrää esimerkiksi viimeisen kolmen päivän ajalta. Aamulla etäluento, sähköpostien vastailu ja kirjoitushetki, jonka jälkeen pidän pitkän lounaan. Pitkällä lounaalla tarkoitan noin kolme tuntia. Saatan käydä saunomassa ja avannossa siinä kohtaa. Illaksi menen työhuoneelle ja teen monta tuntia töitä. Palaan kotiin työhuoneelta noin kello kymmenen. Eli teen sittenkin pitkää päivää mutta omaehtoisella aikataululla. Itseni soimaaminen voi siis johtua ympärillä olevan maailman ja kaupungin aikatauluista. Miksi välitän siitä?

## TARVE JA TYÖ

23.2.2021

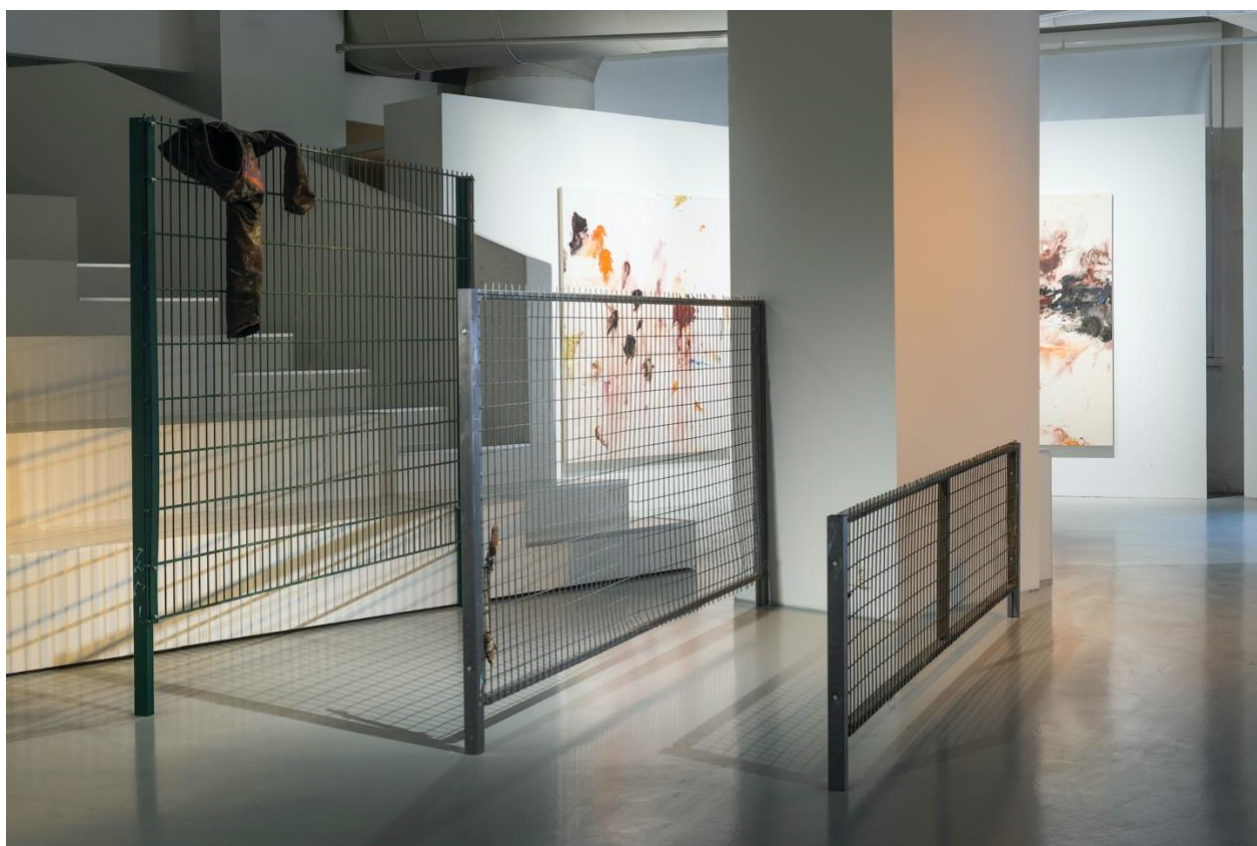
Näyttelyn avajaisista on kulunut viisi päivää.

29. Sain näyttelyn valmiiksi. Katson teoksia puhtaassa, kohottavassa ympäristössä. Olen tyytyväinen mutta nälkiintynyt. Tarvitsen lisää. Lisää maalia. Lisää oivalluksia. Lisää itsensä ylittämistä ja oppimista. Näyttelyn kasaamiseen liittyy niin paljon kaikkea muuta kuin itse maalaaminen, että nälkä tekemiseen vain kasvaa, kun saa yhden kokonaisuuden päätökseen. Olen todella iloinen siitä nälästä. Tarvitsisin vain aikaa sen tyydyttämiseen. Aikaa maalata.
30. Tein eilen neljä isoa maalaus pohjaa, on sietämätöntä odottaa, että pohjustusprosessi on valmis ja pääsen maalaamaan. Olen nitkuissani alkanut piirtää pieniä piirustuksia, alle A4-kokoisia. Oikeastaan ne ovat pieniä maalauksia. Öljypastelli ja tussi välineinä muistuttavat minua enemmän piirtämisestä ja kirjoittamisesta, joten pidän niitä piirustuksina. Nämä pienet teokset ovat olleet henkireikä viimeiset kolme viikkoa, kun minulla ei ole ollut aikaa syventyä maalaamiseen. Samalla koen vapautuneeni niiden parissa.
31. Nykyisin ajattelen maalaamista enemmän ennen kuin alan tehdä sitä. Siksi on ehkä hyvä, että minulla ei ole liikaa aikaa työhuoneella työskentelyyn vaan prosessoin tulevia teoksia päässäni. Huomaan sitä kautta myös kehittyneeni maalarina.

Työhuoneella 15.4.2021

32. Näyttelystäni on nyt aikaa puolitoista kuukautta. Ajattelen sitä tällä hetkellä toisin kuin silloin, kun se oli esillä. Outoa kyllä ajattelen sitä lämmöllä. Aikaisemmin tässä vaiheessa olen jo alkanut tajuta näyttelyn ongelmakohtia. Asioita mitä olisin voinut tehdä toisin. Nyt en muuttaisi mitään. Ehkä se johtuu siitä, että otin kerrankin rauhallisesti teosten kanssa enkä laittanut esille kaikkea mitä olisin voinut laittaa. Näyttelyssä ollut installaatio oli erityisen tärkeä. Ajattelin sitäkin maalauksena mutta eri materiaaleilla toteutettuna. Siksi se varmaan olikin omakuva.

Installaatiossa housut esittivät minua maalarina. Taistelemassa eteenpäin. Roikkumassa mukana, vaikka väkisin. Samalla installaatio satoi maalaukseni kaupunkitilaan ja epäpaikkoihin. Vaikka maalaukset eivät suoraan kuvanneet näitä asioita, niiden muotokieli ja henki kumpusivat niihin liittyvistä kokemuksista. Maalasin ja piirsin installaatiossa olevien aitojen tolppiin merkkejä ja vihjeitä maalauksistani. Samalla lailla kuin tagejä. Käytin niiden tekemiseen samoja materiaaleja kuin kankaalla, jolloin niistä tuli ikään kuin merkkejä, graffitiä kuvataiteen kontekstissa.



*Omakehuva maalarina*

Installaatio

Aidat, metalli, öljyväri ja vanhat maalaushousut

2021



Maalaukset *Bits* (vas.) ja *Not Trying* (oik.). Minä seison keskellä.

Molemmat:

200 cm x 180 cm

Akryyli, öljy, öljyliitu ja lyijykynä kankaalle

2020

Ripustus kuvat maisterinäyttelystäni *Self Portrait as a Painter*, Exhibition Laboratory

Helmikuu 2021

Kuvat: Tero Jussila

33. Pureskellessani ajatusta ensimmäisestä maisterinäyttelystäni sen merkitys omakuvallisena kokonaisuutena voimistuu. Teen paljon töitä projektiluontoisesti, ja yhteen projektiin on vaikea saada kiteytettyä kaikki puolet minusta maalarina ja taiteilijana. Mielestäni se ei ole edes tarpeellista. Kaikista teoksista ei tarvitse tulla jokainen puoli ja käsite esille. Kuitenkin yksityisnäyttelyn kokonaisuudessa sitä haluaisi näyttää eri puolet itsestään tekijänä. Mielestäni onnistuin siinä Self Portrait as a Painter -näyttelyssä. Identifioin itseni nimenomaan maalariksi, vaikka teen myös käsitteellisiä tilateoksia. Tämä johtuu varmaankin siitä, että mielestäni maalaamiseen liittyy paljon muutakin kuin maalaaminen. Kokemukset ja niiden kautta syntynyt intuitio ovat tärkein pohja maalaamiselleni. Voisi ehkä sanoa, että osa installaatioistani on kuvia noista kokemuksista. Se, välittykö tämä katsojalle, vaihtelee, mutta maalaus riittää kyllä yksinkin, kuten myös installaatio.
34. Maalaukseni ovat muuttuneet töhryjen dokumentoinnista kohti action paintingiä ja merkkusmaalamista. Toisaalta sitähan tagit ja graffititkin ovat. Kun vertaa esimerkiksi taiteilijoita Nug ja Jackson Pollock, näkee, että Nug on ikään kuin Pollockin jälkeläinen. Tällä esimerkillä koetan havainnollistaa ajatustani siitä, että maalaukseni jatkavat abstraktin ekspressionismin perinnettä. En vertaa itseäni Nugiin, sillä minun teokseni eivät ole graffitia, mutta koen kahden voimakkaan perinteen näyttävän minulle tietä. Alakulttuurien henki perinteitä vaalivassa maalauksessa.





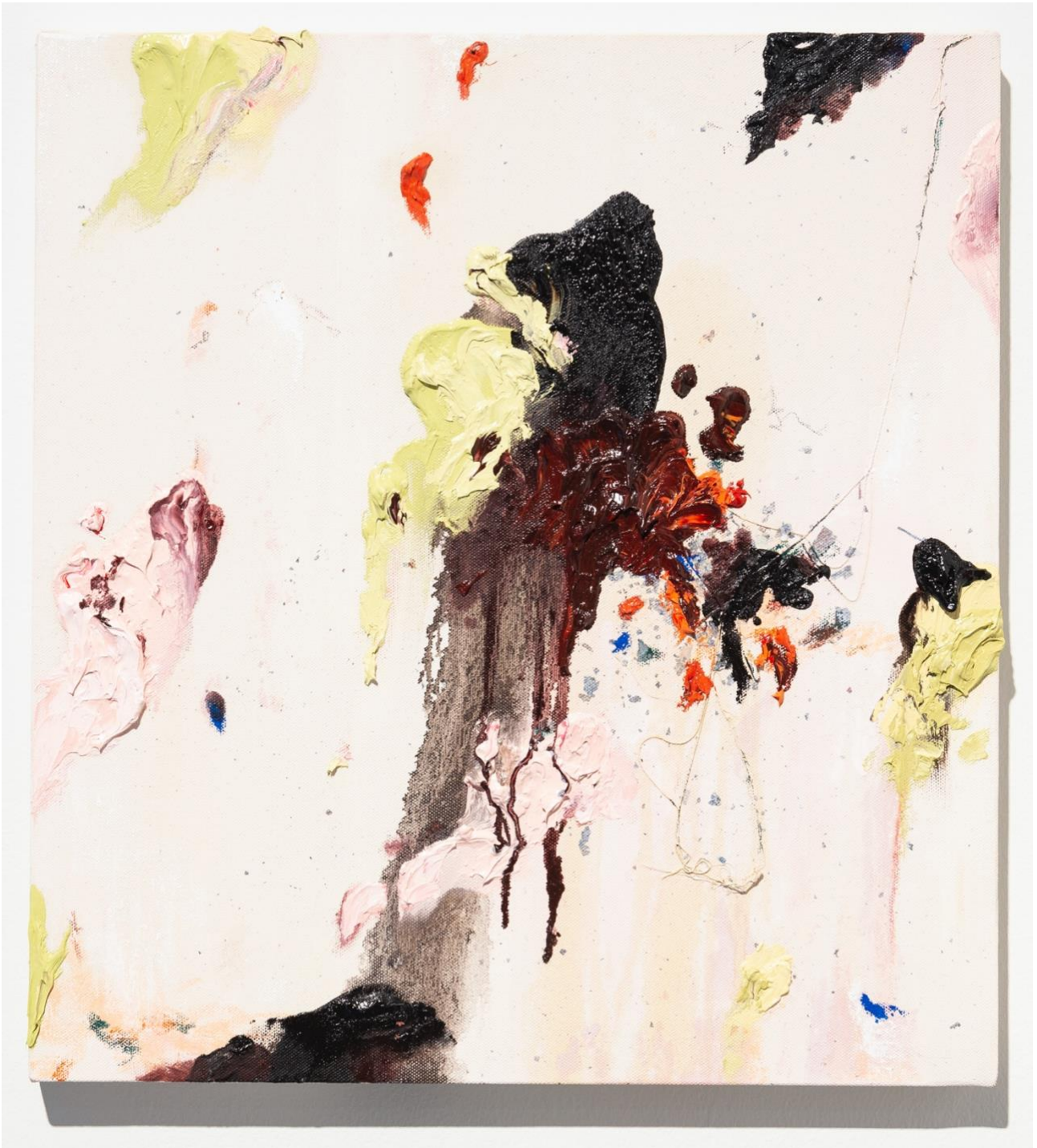
*Buffers Back Pain*

200 cm x 180 cm

Spray, akryyli ja öljy kankaalle

2021





*Not Tagged Yet*

65 cm x 60 cm

Akryyli, lyijykynä, öljyliitu ja öljy kankaalle

2021

Teoskuvat maisterinäyttelystäni Self Portrait as a Painter, Exhibition Laboratory, helmikuu

2021. Kuvat: Tero Jussila

## SIINÄ MISSÄ MUUKIN

Työhuoneella 4.10.2021

35. Aloitin seuraavan näyttelyn, Kuvan Kevään, teosten maalaamisen vielä maisterinäyttelyni ollessa pystyssä Exhibition Laboratoryssä. Tein samaan aikaan installaatiota Nastolan kesänäyttelyyn ja piirsin vimmatusti teossarjaa paperille. Sarjan nimi oli PAINT IT SCRATCH IT TAG IT, ja se ilmestyi pienenä julkaisuna. Teoksia siihen kehkeytyi 40, joista 31 päätyi kirjaan. Kevät oli siis työntäyteinen. Kävi tuuri, että olin vuokrannut koronapandemian vuoksi työhuoneen Vallilasta aivan koulun vierestä, ilman sitä en olisi mahtunut työstämään kaikkia projekteja samaan aikaan.
36. Olen tottunut työskentelemään usean projektin kanssa samanaikaisesti. Ne ruokkivat toisiaan ja luovat tietynlaisen paineen, jonka alla koen olevani parhaimmillani. Varjopuolena tässä on se, että projektien lähestyessä loppuaan olen luonnollisesti lähellä pienimuotoista loppuunpalamista.
37. Kuvan Kevään teokset toteutin järjestelmällisesti, suunnitelmallisesti ja harkitusti. Tiesin koko ajan mitä olin tekemässä. Nykyisin tämäntapainen työskentely on minulle harvinaista. Olen repinyt itseni irti tietyistä maneeereista ja toimintatavoista. (ks. kohdat 21.–22.)
38. Toteutin teoksia robottimaisesti, toistaen viimeisen opintovuoden antamia oppeja. Maisterinäyttely helmikuussa oli pitkän maalausprosessin ja uuden oppimisen tulos, josta ammensin idean ja suunnitelman Kuvan Kevään teoksiin. Päätin tehdä näin, en vain siksi että oli paljon muutakin tekemistä, vaan koska Kuvan Kevät oli ryhmänäyttely siinä missä mikä tahansa muukin ryhmänäyttely. On ironista, että lopputyönäyttely, johon osallistuminen oli ollut minulle suuri haave Hyvinkään taidekoulusta lähtien, toteutui nyt melkein rutiininomaisesti suorittaen.



Ensimmäinen maalattu kerros teokseen *Eternal Back Pain*. Kuva: Mikko Paakkonen

39. Ilman viimeisen opintovuoden ja aikaisemman maisterinäyttelyni valintoja ei olisi ollut mitään mitä järjestelmällisesti suorittaa. Vuoden 2020 maalausprosessi oli loppujen lopuksi niin intensiivinen, että siinä tapahtui koko henkilökohtaisen taiteentekohistoriani suurin harppaus. Koin kasvaneeni tietoisesti taiteen tekijäksi. Voisi sanoa, että ennen sitä olin onnistunut, ainakin maalauksissa, puolivahingossa tai että maalaukseni olivat vain eleitä eivätkä loppuun asti ratkaistuja teoksia. Syksyn ja talven 2020–2021 maalasin harjoitellen. Epäonnistuen ja onnistuen. Määrällisesti teoksia syntyi enemmän kuin koskaan aikaisemmin, noin kaksikymmentä, ja neljä niistä päättyi maisterinäyttelyyni. Tämän ansiosta



syntyneiden oivallusten jälkeen oli siis vain luonnollista tehdä seuraavan näyttelyn teokset järjestelmällisesti, ilman suuria riskejä.



Maalaus etenee. Kolmas maalikerros teoksen *Eternal Back Pain* tekoprosessissa. Kuva: Mikko Paakkonen

40. Maalasin pesusienellä merkkejä kankaalle. Tein ensimmäiset kerrokset akryylillä, koska vesiohenteista maalia on helpompi pestä pois, kun se on vielä märkää. Tein merkkejä ja jälkiä voimakkaasti kehon liikkeillä. Assosioin ne kirjoittamiseen tai töhrimiseen. Jokaista

kerrosta pesin pois samalla kuin maalasin sitä. Välillä maalasin läpikuultavalla valkoisella koko maalauksen yli ja jatkoin taas töhrimistä.

41. Ensimmäiset kerrokset ovat usein maalauksieni työläisimmät vaiheet. Kerrokset rakentuvat hitaasti, ja niiden täytyy kuivua aina ennen seuraavaa kerrosta. Jossain vaiheessa lisään maalauskerrokseen hieman hiekkaa, pientä kangassilppua ja vanhoja teipinpaloja. Nämä elementit ovat viitteitä rappauksista ja murenevista seinistä julkisessa tilassa, mutta samalla ne ovat jälkiä minun työhuoneeltani. Maalauksessa ne toimivat enimmäkseen vain struktuurina. Käsitteelliset viittaukset ovat oikeastaan vain minua varten, ikään kuin piilotettuja jälkiä minusta teoksen tekijänä. Näitä pieniä yksityiskohtia korostan tai häivytän lyijykynällä tai eri värisillä öljyliiduilla. Välillä saatan piirtää pieniä pisteitä ja viivoja melkein näkymättömästi maalauksen ensimmäisiin kerroksiin. Ne häviävät valumien, roiskeiden ja pesujälkien joukkoon, samalla korostaen niitä hennosti. Luon tällä tavoin illuusiota struktuurista ja kulumisesta.



Lisää kerroksia. Kuva teoksen *Eternal Back Pain* tekoprosessista. Kuva: Mikko Paakkonen

## PERFORMANSSI

Työhuoneella 27.10.2021

42. Kun olen läpikäynyt maalaukseni ensimmäiset kerrokset, tulee ajankohtaiseksi pysähtyä. Miettiä minne maalaus menee seuraavaksi, mihin suuntaan minä vien sitä ja minne se vie minua.
43. Viimeisiä kerroksia maalaan öljyvärillä. Sekoitan värejä useammalla paletilla kasoittain. Mietin värejä paljon ennen maalaamista. Millaisen tunnelman saa aikaan milläkin väririnnastuksella? Miten brutaaleista punaisista tai muista lihallsista väreistä saa harmonisia tehostevärejä käyttäen. Vähän sinistä ja murrettua sinappista vihreää.
44. Kahteen maalaukseen valitsen pääväriksi tummanpunaisen. Tulehduksenpunaisen. Verenpunaisen. Oikeastaan se ei ole lähelläkään verenpunaista, se taittaa enemmän violettiin mutta assosiaatio vereen on väistämätön. Näin halusinkin. Se viittaa Wienin aktionisteihin kuuluvan Hermann Nitschen maalausperformansseihin. Hänen performanssinsa ovat kuin kirkollismenoja, joissa maalataan verellä ja maalilla. Niissä on eläinten ruhoja, ristille sidottuja ihmisiä silmät sidottuna. Performanssien tematiikka nojautuu rituaaleihin ja uhraamiseen. Minun omaa maalausperformanssiani työhuoneella varjostaa usein selkäkipu. Assosioin tummanpunaisen kivun väriksi. Selkäkipuni hankaloittaa maalaamistani, jolloin se muuttuu myöskin henkiseksi haasteeksi. Koen fyysisen jarruttavan henkistä puolta, koska maalaustapani on hyvin kehollinen. Yhtä aikaa brutaali ja herkkä.
45. Hermann Nitschin *The Theatre Of Orgies and Mysteries* on hänen varhaisimpia performanssiteoksiaan, jossa teatterin lavalle kaadettiin erilaisia nesteitä kuten verta, maitoa, etikkaa, ammoniakkaa ja bensaa. Katsojille annettiin kosketeltavaksi lihaa, teuraseläinten sisäelimiä ja hedelmiä. Myöhäisemmät performanssit nojaavat enemmän

maalaukseen. Niissä valkopukuiset avustajat auttavat Nitschiä kaatamaan maalia koko huoneen peittäville kankaille.<sup>2</sup>

46. Tutustuessani tähän aktionismin pioneeriin koin hengenheimolaisuutta ja ihailua. Itse en ole koskaan tehnyt maalausperformanssia esitystarkoituksessa. Koen kuitenkin tehneeni usean performanssin ilman yleisöä. Graffiteissa, joista aikaisemmin ammensin aiheita maalauksiini, on mielestäni enemmän kysymys performanssista kuin lopputuloksesta. Myös nykyinen maalaustyylini on hyvin performatiivinen. Liikun voimakkaasti maalatessani, kuljen ympäri työhuonetta välillä maalaten ja välillä vain kulkemisen takia, ikään kuin hermostuneena. Maalaan pensselillä, kämmenillä ja sormieni päillä. Usein maalausaktiin liittyy jonkinlaista henkisen paineen purkua. En ajattele maalaamistani millään tavoin terapeutiksi, vaikka se voi olla sitäkin sivutuotteena. Kuuntelen vaihtelevasti musiikkia. Koen maalaustilanteen ennemminkin hengellisenä kuin henkisenä tapahtumana. Aina aika ajoin koen ikään kuin pyhän hetken kesken maalausaktin.
47. Olen viehättynyt myös Nitschin estetiikasta. Hedelmien, ihon, lihan ja veren väreistä vaalealla kankaalla. Siitä, miten brutaalista rituaalin kaltaisesta aktista voi tulla jännittävä, tietyllä tavalla pelottava olo ja samaan aikaan turvallinen sekä pyhän tuntuinen hetki. Nämä ovat juuri niitä tunteita, joita koen, kun maalaan. Hetki, jossa kaikkea ei voi kontrolloida, mutta jossa on silti henkisesti arjen yläpuolella.
48. Samaistun maalarina myös amerikkalaisen ekspressionistin Cy Twomblyn teoksiin, niiden kokeilevuuden takia. Hänen tapansa maalata ikään kuin merkatien, kirjoitusta imitoiden, on mielestäni upea ja ennakkoluuloton. Sillä on paljon yhteistä graffitin ja tagien estetiikan ja energian kanssa. Maalaan itse osittain samoin keinoin, mutta koen oman maalaamiseni enemmän kerrokselliseksi ja estetiikka edellä meneväksi, maalausperformanssin tuotteeksi.

---

<sup>2</sup>Nitsch 2019/2021.





*Eternal Back Pain*

Akryyli, öljy, öljyliitu, lyijykynä, lanka, hiekka ja teippi kankaalle

200 cm x 280 cm

2021

Kuva: Tero Jussila



*Vertebrae Bits*

Akryyli, öljy, öljyliitu, lyijykynä, lanka, hiekka ja teippi kankaalle

200 cm x 180 cm

2021

Kuva: Tero Jussila

## KESKUSTELUJA ANNAN KANSSA

Työhuoneella 11.11.2021

49. Tapasin lopputyöohjaajani Anna Retulaisen ensimmäisen kerran työhuoneellani Kuvataideakatemiassa lokakuussa 2020, eli reilu vuosi sitten. Olimme viestitelleet tapaamisesta sähköpostitse ja sopineet ensimmäisestä ohjaukerrasta. Päätimme tavata työhuoneellani kasvotusten, vaikka se olikin sillä hetkellä vaikeaa, koska elimme ensimmäistä pandemiavuotta ja suurin osa tapaamisista pidettiin tuolloin etänä. Olimme käyneet sähköposteissa läpi kaiken olennaisen liittyen koronapandemiaan ja käytännön asioihin sekä lopputyön ohjaamiseen, joten menimme suoraan asiaan.

*Mua ei sit kiinnosta mikään ylimääräinen, mä haluan tietää mitä sä teet. Puhutaan siitä mitä sä teet. Mitä sä maalaat?*

Suurin piirtein näillä sanoilla alkoi keskusteluni Annan kanssa. Olin haltioissani! Kerrankin joku puhuu suoraan maalaamisesta ja on kiinnostunut puhtaasti maalaamisesta! Keskustelimme abstraktin maalauksen vaikeudesta ja puhtaudesta ilmaisuna. Puhuimme siitä, mitä työvälineitä ja ajattelutapoja voi käyttää lähtökohtana sekä apuvälineenä. Emme kiinnittäneet liikaa huomiota lopputyömaalauksiini, ja se oli minusta hyvä. Keskityimme eteenpäin menemiseen, kehittymiseen, itsensä haastamiseen ja kokeiluun. Tämä kaikki auttoi minua lopputyöni kanssa enemmän kuin jonkin yksittäisen teoksen visuaalinen analysointi.

50. Maalasin muutaman maalauksen pressulle ja suojamuoville. Ne ovat halpoja materiaaleja, ja niittaamalla ne seinään saa helposti ison maalauspohjan työstettäväksi. Anna rohkaisi tekemään tällaisia kokeiluja, koska maalaukseen ei saa rakastua liikaa. Välillä voi käyttää myös materiaaleja, jotka eivät ole lopullisia.

Eräässä keskustelussamme Anna sanoi minulle näin:



- Maalaa yli, jos ei miellytä! Joku vanha maalaus työhuoneen nurkassa lojumassa, valkoista päälle ja uusiksi vaan! On niin miellyttävää tehdä uusia kerroksia vanhojen päälle, se antaa ihan oman struktuurin siihen.

Tein näin ja se tuntui vapauttavalta. Siitä tuli minulle jopa uusi maalausmetodi muutaman maalauskerran jälkeen. Kun maalaa jonkin vanhan teoksen yli, on maalausprosessin jo ikään kuin aloittanut. Ei tarvitse painiskella maalauksen alun yli päästäkseen vauhtiin. Vanhan maalauksen värejä voi myös käyttää pohjavalona, jos ei maalaa pohjaa puhtaan valkoiseksi.

51. Viimeksi kun tapasin Annan, kävin hänen työhuoneellaan. Työhuone oli iso, korkea ja valoisa. Hän maalasi montaa teosta yhtä aikaa ja saattoi sipaista maalia johonkin vanhaan teokseen samalla kun maalasi uutta. Se jäi erityisesti mieleeni. Työskentelytyyli tuntui kokonaisvaltaiselta ja omistautuneelta. Siltä, että hän päätti kaiken mitä maalaustilanteessa tapahtuu. Ei nöyristelyä. Tällaisen itsevarmuuden ja ammattitaidon haluaisin myös itse saavuttaa maalarina.



Ripustuskuva teoksistani Kuvan Keväessä 2021.

Kuva: Tero Jussila

## LÄHTEET JA TAUSTAKIRJALLISUUS

Nelson, Maggie 2009, suomennettu 2019. *Sinelmiä*. Helsinki: Kustantamo S&S.

Nitsch, Hermann 2019/2021. Biography. <https://www.nitsch.org/en/hermann-nitsch-en/> (haettu 27.10.2021).

NUG. Artist Statement. <https://www.scamgallery.com/collections/nug> (haettu 3.10.2021).

Ochmanek, Annie 2016. Jackson Pollock. American, 1912–1956.

<https://www.moma.org/artists/4675> (haettu 3.10.2021).

Smith, Roberta 2011. An Artist of Selective Abandon. The New York Times.

<https://www.nytimes.com/2011/07/07/arts/design/cy-twombly-an-art-who-emphasized-mark-making.html> (haettu 15.11.2021).